

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 20.7.2022
COM(2022) 361 final

2022/0225 (NLE)

Návrh

NAŘÍZENÍ RADY

o koordinovaných opatřeních ke snížení poptávky po plynu

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

V uplynulém roce došlo v dodávkách plynu z Ruska k řadě narušení, která lze vysvětlit pouze úmyslným pokusem použít energii jako politickou zbraň. Rusko je již mnoho let hlavním dodavatelem plynu do EU. V loňském roce pocházelo z Ruska více než 40 % dodávek plynu do EU. Od začátku války dodávky plynu neustále klesají. Tok plynu v plynovodech z Ruska činí méně než 30 % průměru v předchozích letech. Dvanáct členských států aktivovalo první nebo druhou krizovou úroveň podle společné klasifikace EU. Tento šok na straně nabídky již má významný dopad na ceny plynu, ceny elektřiny, inflaci, celkovou finanční a makroekonomickou stabilitu v EU a na všechny občany.

Není důvod se domnívat, že se toto zhoršování dodávek plynu zastaví. EU dnes stojí před reálným rizikem, že dodávky plynu z Ruska mohou být kdykoli úplně a dlouhodobě přerušeny. Musí být na to připravena a přijmout preventivní opatření ke zmírnění dopadů možných závažných narušení dodávek.

EU v posledním desetiletí vyvíjela trvalé úsilí o zlepšení celkové situace v oblasti bezpečnosti dodávek v Unii, přičemž se zaměřila zejména na diverzifikaci prostřednictvím rozvoje infrastruktury, jakož i na posílení rámce pro zabezpečení dodávek plynu. Stávající rámec byl koncipován pro řešení krátkodobých výpadků a extrémních povětrnostních událostí a úspěšně je řešil, avšak k řešení vysoce nejistých vyhlídek v oblasti dodávek a výrazného trvalého snižování dodávek zůstává nedostatečný.

V reakci na zvýšené riziko pro nadcházející zimu EU v posledních měsících výrazně posílila svou okamžitou připravenost na tak závažné narušení dodávek: plně využila možností, které nabízí stávající právní rámec, zavedla opatření motivující k doplnění zásobníků, zřídila energetickou platformu EU na podporu diverzifikace dodávek plynu a v rámci plánu REPowerEU ze dne 18. května 2022 oznámila cíl co nejdříve ukončit závislost na dovozu fosilních paliv z Ruska. Evropský parlament ve svém usnesení ze dne 7. dubna 2022 vyzval, aby byl předložen plán s cílem nadále zajistit bezpečnost dodávek energie v Unii v krátkodobém horizontu. Vedoucí představitelé EU na zasedání Evropské rady následně ve dnech 31. května a 23. června 2022 požádali o urychlené zlepšení připravenosti na možná závažná narušení dodávek s cílem zabezpečit dodávky energie za dostupné ceny.

S ohledem na možné další snižování dodávek ze strany Ruska a na základě potřeby EU řešit tyto nové výzvy společně je zásadní dále snižovat poptávku po plynu, aby se zabránilo dalekosáhlým negativním důsledkům pro občany a hospodářství EU. Navrhované nařízení vytváří lepší rámec pro koordinaci vnitrostátních opatření ke snižování poptávky po plynu. Pro Komisi rovněž zavádí možnost vyhlásit novou krizovou úroveň Unie, konkrétně „výstrahu na úrovni Unie“, spustit povinný závazek snížit poptávku v celé Unii a usilovat o zajištění bezpečnosti dodávek plynu. Závazek všech členských států snížit poptávku po plynu prostřednictvím opatření vlastní volby v případě dalšího zhoršení situace v oblasti dodávek, které povede k výstraze na úrovni Unie, má zásadní význam pro to, aby se zabránilo významnému hospodářskému poškození způsobenému dalším narušením dodávek. Společné a dobře koordinované snižování poptávky může v případě závažného narušení dodávek výrazně snížit riziko omezení průmyslových odvětví, která mají zásadní význam pro dodavatelské řetězce EU a konkurenceschopnost EU. Jak je uvedeno ve sdělení „Bezpečná zima díky

úsporám plynu“ ze dne 20. července 2022, je pro občany a průmysl mnohem levnější jednat a snížit poptávku nyní než později čelit nekoordinovaným omezováním.

Při určování výše potřebného snížení objemu poptávky, které sníží dopad narušení dodávek, třebaže nezabrání všem negativním dopadům, by měly být zohledněny objemy poptávky po plynu, které by mohly být ohroženy v případě úplného přerušení dodávek plynu z Ruska. Tyto objemy lze rozdělit mezi všechny členské státy na základě srovnání s jejich průměrnou spotřebou za posledních pět let.

Aby se zabránilo závažným narušením vnitřního trhu, k nimž pravděpodobně dojde, pokud členské státy nebudou na možné další narušení ruských dodávek reagovat koordinovaným způsobem, je zásadní, aby všechny členské státy co nejdříve jednaly společně a v duchu solidarity. Některé členské státy mohou být účinkům narušení dodávek ruského plynu vystaveny více, avšak negativně budou ovlivněny všechny členské státy a všechny členské státy mohou přispět k omezení ekonomického poškození způsobeného tímto narušením. Tento návrh proto odráží zásadu energetické solidarity, která byla nedávno potvrzena Soudním dvorem jako základní zásada práva EU¹. Členské státy, které vynakládají veškeré úsilí na řešení nedostatku plynu na svém území, by měly mít možnost plně využít energetické solidarity svých sousedů.

Jelikož však některé členské státy nemohou z důvodu své zvláštní zeměpisné nebo fyzické situace (např. chybějící nebo malé propojení plynovodů s ostatními členskými státy) uvolnit významné objemy plynu z plynovodu ve prospěch Unie, obsahuje tento návrh pro tyto členské státy možnost požádat o omezení jejich povinného závazku snižování poptávky.

- **Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky**

Navrhovaný nástroj stanoví dočasná, přiměřená a mimořádná opatření. Doplnuje stávající příslušné iniciativy a právní předpisy EU, které zajišťují, aby občané mohli mít prospěch z bezpečných dodávek plynu a aby zákazníci byli chráněni před závažným narušením dodávek.

Logicky to vyplývá ze stávajících iniciativ, jako je „REPowerEU“, návrhu balíčku opatření týkajícího se dekarbonizace trhu s vodíkem a plynem² a iniciativy „Bezpečná zima díky úsporám plynu“. Navrhovaná iniciativa v plné míře doplňuje právní předpisy EU o zabezpečení dodávek zemního plynu, které již stanovily komplexní soubor pravidel pro lepší ochranu občanů a podniků před narušením dodávek. Nařízení (EU) 2017/1938 zavedlo mimo jiné plány pro stav nouze, kdy jsou členské státy povinny připravit se na různé krizové úrovně a plánovat opatření, která mohou být přijata v případě výstrahy na vnitrostátní úrovni. Jsou rovněž zavedeny mechanismy solidarity, které zajišťují přeshraniční spolupráci členských států s cílem zajistit, aby v případě narušení dodávek byla dodána energie zákazníkům v regionu, kteří ji potřebují nejvíce. Návrh balíčku opatření týkajícího se dekarbonizace trhu s vodíkem a plynem předložený Komisí obsahuje další opatření k posílení připravenosti na narušení dodávek.

V návaznosti na ruskou invazi na Ukrajinu stanovila EU plán REPowerEU s cílem co nejdříve, nejpozději však do roku 2027, ukončit závislost EU na ruských fosilních palivech.

¹ Rozsudek ve věci C-848/19 P (Německo v. Polsko).

² Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o společných pravidlech pro vnitřní trh s plyny z obnovitelných zdrojů, se zemním plynem a s vodíkem COM/2021/803 final; návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o vnitřním trhu s plyny z obnovitelných zdrojů, se zemním plynem a s vodíkem (přepracované znění), COM/2021/804 final.

Za tímto účelem stanoví plán REPowerEU opatření týkající se úspor energie a energetické účinnosti a navrhuje urychlené zavádění čisté energie, která nahradí fosilní paliva v domácnostech, průmyslu a ve výrobě energie. V této souvislosti navrhovaná iniciativa vychází z nástrojů, které má EU již k dispozici, a je plně v souladu s cíli stanovenými v REPowerEU.

Návrh balíčku opatření týkajícího se dekarbonizace trhu s vodíkem a plynem³ předložený Komisí obsahuje další opatření k posílení připravenosti na narušení dodávek, zejména revizí nařízení (EU) 2017/1938. Navíc nedávno přijaté nařízení o uskladňování zemního plynu (EU) 2022/1032⁴ zavedlo v reakci na ruskou invazi na Ukrajinu povinnost uskladňování, jelikož výpadky dodávek a prudké nárůsty cen nemusí být jen důsledkem selhání infrastruktury či extrémních povětrnostních podmínek, ale také geopolitických změn, které vedou k dlouhodobějším či náhlým narušením dodávek. Povinnosti naplnit zásobníky podle nařízení (EU) 2022/1032 přispívají k zajištění bezpečnosti dodávek plynu na zimu 2022–2023.

Stávající pravidla pro bezpečnost dodávek plynu však nejsou v plné míře přizpůsobena povaze a rozsahu výzev v oblasti bezpečnosti dodávek, jimž v současné době čelíme, kdy zásadní význam má okamžitá připravenost, aby se zabránilo závažným hospodářským a sociálním důsledkům závažných narušení dodávek. Ve dnech 31. května a 23. června 2022 proto Evropská rada ve svých závěrech požádala, aby byly neprodleně provedeny přípravy na další narušení dodávek plynu, a to zejména s cílem umožnit užší koordinaci s členskými státy a mezi nimi.

Sdělení „Bezpečná zima díky úsporám plynu“ přijaté dne 20. července 2022 stanoví nástroje, které již Evropa má pro koordinované snižování poptávky k dispozici, a co je třeba udělat, aby Evropa byla na úplné nebo částečné narušení dodávek připravena. Navrhovaná iniciativa reaguje na zvýšená rizika vyplývající z ruské války proti Ukrajině a v plné míře doplňuje stávající pravidla pro bezpečnost dodávek. Stanoví nová pravidla pro koordinované snižování poptávky a zavádí novou výstrahu na úrovni Unie. Komise má sice již nyní možnost vyhlásit na úrovni Unie stav nouze, v současné době však podle stávajících právních předpisů není možné vyhlásit na úrovni Unie výstrahu. Aktuální situace však ukazuje, že taková výstraha může být užitečná pro zajištění toho, aby všechny členské státy přijaly nezbytná preventivní opatření k zabránění energetické nouze.

Tento návrh nástroje, který umožňuje koordinovanou přípravu na krizi zavedením lepších pravidel pro koordinaci snižování poptávky a vytvořením možnosti zavést povinné snižování poptávky po plynu v celé Unii, proto doplňuje stávající nástroje, zajišťuje bezpečnost dodávek plynu a koordinaci mezi opatřeními ke snížení poptávky v celé EU.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Návrh je mimořádným opatřením, které má být uplatňováno po omezenou dobu a které je v souladu se širším souborem iniciativ ke zvýšení energetické odolnosti Unie a k přípravě na možné mimořádné situace. Návrh je rovněž plně slučitelný s pravidly hospodářské soutěže a

³ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o společných pravidlech pro vnitřní trh s plyny z obnovitelných zdrojů, se zemním plynem a s vodíkem COM/2021/803 final; návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o vnitřním trhu s plyny z obnovitelných zdrojů, se zemním plynem a s vodíkem (přepřelované znění), COM/2021/804 final.

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1032 ze dne 29. června 2022, kterým se mění nařízení (EU) 2017/1938 a (ES) č. 715/2009, pokud jde o uskladňování zemního plynu, Úř. věst. L 173/17, 30.6.2022.

trhu, neboť fungující přeshraniční trhy s energií mají zásadní význam pro zajištění bezpečnosti dodávek v situaci výpadků dodávek. Vhodná pravidla v návrhu zajišťují, aby vnitrostátní opatření nenarušovala hospodářskou soutěž ani neohrožovala integritu vnitřního trhu. Zajištění koordinovanějšího snižování poptávky je rovněž v souladu s cíli Komise v rámci Zelené dohody pro Evropu.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právní základ

Právním základem tohoto nástroje je čl. 122 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie („SFEU“).

Současný nedostatek dodávek plynu představuje závažný problém v zásobování energetickým produktem podle článku 122. Vedoucí představitelé EU a Komise poukázali na to, že další opatření pro koordinovanější postup jsou naléhavě nutná již v letních měsících, abychom byli lépe připraveni na případné další narušení dodávek plynu v nadcházející zimě. Opatření v rámci tohoto nástroje umožňují všem členským státům, aby se na případné další výpadky dodávek připravily koordinovaně. Je proto odůvodněné založit navrhovaný nástroj na čl. 122 odst. 1 SFEU.

• Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)

Plánovaná opatření této iniciativy jsou plně v souladu se zásadou subsidiarity. Vzhledem k rozsahu a významnému dopadu dalšího snižování dodávek plynu ze strany Ruska je třeba přijmout opatření na úrovni EU. Koordinovaný přístup prostřednictvím snižování poptávky v celé Unii v duchu solidarity je nezbytný k minimalizaci rizika možných závažných narušení v zimních měsících, kdy bude spotřeba plynu vyšší a kdy se členské státy budou muset částečně spoléhat na plyn uskladněný během sezóny plnění.

Vzhledem k bezprecedentní povaze krize v oblasti dodávek plynu a jejím přeshraničním dopadům, jakož i úrovni integrace vnitřního trhu EU s energií, je opatření na úrovni Unie oprávněné, neboť členské státy samy o sobě nemohou dostatečně účinně a koordinovaně řešit riziko vážných hospodářských obtíží vyplývajících ze zvyšování cen nebo ze závažných narušení dodávek. Pouze opatření na úrovni EU motivovaná v duchu solidarity mezi členskými státy mohou zajistit, že narušení dodávek nepovede k trvalému poškození občanů a hospodářství.

Z důvodů rozsahu a účinků opatření lze jeho cílů lépe dosáhnout na úrovni Unie, a Unie proto může přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii.

• Proporcionalita

Iniciativa je v souladu se zásadou proporcionality. Spadá do oblasti působnosti čl. 122 odst. 1 SFEU. Intervenční opatření v rámci politiky je úměrné rozsahu a povaze definovaných problémů a dosažení stanovených cílů.

Vzhledem k bezprecedentní geopolitické situaci a značné hrozbě pro občany a hospodářství EU je jednoznačně zapotřebí koordinované opatření. Návrh proto nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení cílů stanovených ve stávajícím nástroji. Navrhovaná opatření jsou považována za přiměřená a v maximální možné míře vycházejí ze stávajících přístupů, jako

jsou stávající krizové úrovně a plány pro stav nouze stanovené v souladu s nařízením (EU) 2017/1938.

Tento návrh stanoví konečný výsledek, jehož má být dosaženo v podobě postupu stanovení právně závazné povinnosti členských států snížit spotřebu energie, přičemž členským státům poskytne ke splnění této povinnosti plnou autonomii, pokud jde o výběr nejúčinnějších prostředků podle jejich vnitrostátních specifik a opatření, která jsou již stanovena ve vnitrostátních plánech pro stav nouze.

- **Volba nástroje**

S ohledem na rozměr energetické krize a rozsah jejích sociálních, ekonomických a finančních dopadů považuje Komise za vhodné přijmout nařízení, neboť to má obecnou působnost a je přímo a bezprostředně použitelné. Díky tomu by vznikl rychle použitelný, jednotný a celounijní mechanismus spolupráce.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ EX POST, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **Konzultace se zúčastněnými stranami**

Vzhledem k politicky citlivé povaze návrhu a vzhledem k tomu, že je naléhavě nutné připravit návrh tak, aby jej mohla Rada přijmout včas, nebylo možné provést konzultaci se zúčastněnými stranami.

- **Základní práva**

Nebyl zjištěn žádný negativní dopad na základní práva. Opatřeními v rámci tohoto nástroje nebudou dotčena práva zákazníků, kteří jsou zařazeni do kategorie chráněných zákazníků podle nařízení (EU) 2017/1938, včetně všech zákazníků v domácnostech. Tento nástroj umožní snížit rizika spojená s nedostatkem plynu, který by jinak měl zásadní dopad na hospodářství a společnost.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Tento návrh nevyžaduje další zdroje z rozpočtu EU.

5. OSTATNÍ PRVKY

Nevztahuje se na tento návrh.

Návrh

NAŘÍZENÍ RADY**o koordinovaných opatřeních ke snížení poptávky po plynu**

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 122 odst. 1 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

1. Ruská federace, která je hlavním vnějším dodavatelem plynu do Unie, zahájila vojenskou agresi vůči Ukrajině, smluvní straně Energetického společenství. Eskalace ruské vojenské agrese vůči Ukrajině od února 2022 vedla k výraznému poklesu dodávek plynu jakožto úmyslnému pokusu použít plyn jako politickou zbraň. Toky plynu v plynovodech z Ruska přes Bělorusko se zastavily a dodávky plynu přes Ukrajinu trvale klesaly. Celkové toky z Ruska jsou nyní nižší než 30 % průměru z let 2016 až 2021. Toto snížení dodávek vedlo k historicky vysokým a kolísavým cenám energie, což přispívá k inflaci a vyvolává riziko dalšího hospodářského útlumu v Evropě.
2. V této souvislosti Unie vypracovala dne 18. května 2022 plán REPowerEU⁵ s cílem co nejdříve, nejpozději však do roku 2027, ukončit závislost Unie na ruských fosilních palivech. Za tímto účelem stanoví plán REPowerEU opatření týkající se úspor energie a energetické účinnosti a navrhuje urychlené zavádění čisté energie, která nahradí fosilní paliva v domácnostech, průmyslu a ve výrobě energie.
3. Unie přijala další opatření ke zvýšení své připravenosti na narušení dodávek plynu. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1032⁶ bylo přijato s cílem zajistit naplnění podzemních zásobníků pro nadcházející zimu.
4. V únoru 2022 a v květnu 2022 provedla Komise hloubkové přezkumy všech vnitrostátních plánů pro stav nouze a rovněž důkladně sledovala situaci v oblasti bezpečnosti dodávek. Opatření přijatá od února 2022 byla navržena tak, aby bylo možné do roku 2027 úplně ukončit používání ruského plynu a snížit rizika vyplývající z dalšího závažného narušení dodávek.
5. Nedávná eskalace narušení dodávek plynu z Ruska však poukazuje na značné riziko, že v blízké budoucnosti může Rusko dodávky plynu zastavit náhle jednostranným rozhodnutím. Unie by proto měla toto riziko předvídat a v duchu solidarity se připravit na možnost úplného přerušení dodávek plynu z Ruska, k němuž může dojít v podstatě

⁵ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Plán REPowerEU COM(2022) 230 final.

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1032 ze dne 29. června 2022, kterým se mění nařízení (EU) 2017/1938 a (ES) č. 715/2009, pokud jde o uskladňování zemního plynu (Úř. věst. L 173, 30.6.2022, s. 17).

kdykoliv. Aby bylo možné připravit se na další rušivé kroky a posílit odolnost EU vůči budoucím otřesům, je nezbytné přijmout okamžitá proaktivní opatření. Koordinovaná činnost na úrovni Unie může zabránit vážnému poškození hospodářství a negativním dopadům na občany, které by mělo možné přerušení dodávek plynu.

6. Stávající právní rámec pro bezpečnost dodávek plynu stanovený nařízením (EU) 2017/1938⁷ dostatečně neřeší narušení dodávek ze strany hlavního dodavatele plynu trvající déle než 30 dnů. V důsledku chybějícího právního rámce existuje riziko, že by členské státy nepostupovaly koordinovaným způsobem, což by mohlo ohrozit bezpečnost dodávek v sousedních členských státech a představovat další zátěž pro výrobní odvětví Unie a spotřebitele.
7. Evropský parlament ve svém usnesení ze dne 7. dubna 2022 o závěrech ze zasedání Evropské rady konaného ve dnech 24. a 25. března 2022 vyzval k předložení plánu na další zajištění bezpečnosti dodávek energie v Unii v krátkodobém horizontu. Na zasedáních konaných ve dnech 31. května a 23. června 2022 požádala Evropská rada Komisi, aby urychleně předložila návrhy na zlepšení připravenosti na možná závažná narušení dodávek s cílem zajistit dodávky energie za dostupné ceny.
8. Podle čl. 122 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie může Rada na návrh Komise a v duchu solidarity mezi členskými státy rozhodnout o opatřeních přiměřených hospodářské situaci, zejména když vzniknou závažné obtíže v zásobování určitými produkty, především v oblasti energetiky. Riziko úplného zastavení ruských dodávek plynu do konce tohoto roku, jak je popsáno výše, takovou situaci představuje.
9. Vzhledem k bezprostřednímu riziku narušení dodávek plynu do Unie by členské státy měly přijmout opatření ke snížení poptávky před zimním obdobím již nyní. Takové dobrovolné snížení poptávky by přispělo zejména k naplnění skladovacích kapacit, které by na konci zimy nebyly zcela vyčerpány: to by umožnilo přečkat případná chladná období v únoru a březnu 2023 a usnadnilo plnění skladů s cílem zajistit odpovídající úroveň bezpečnosti dodávek pro zimní období 2023–2024. Omezení poptávky po plynu rovněž pomůže zajistit odpovídající nabídku a snížit ceny ve prospěch spotřebitelů v EU. Opatření přijatá na úrovni Unie ke snížení poptávky budou proto přínosem pro všechny členské státy, jelikož klesne riziko výraznějšího dopadu na jejich ekonomiky.
10. Při určení doporučeného objemu snížení poptávky by měly být zohledněny objemy poptávky po plynu, u nichž by v případě úplného přerušení ruských dodávek plynu hrozilo, že nebudou dodány. Objem snížení by měl být rozdělen mezi všechny členské státy, a to na základě srovnání jejich průměrné spotřeby za posledních pět let.
11. Aby bylo možné urychleně řešit specifické problémy spojené se stávajícími nedostatky v dodávkách plynu, které se dle očekávání mají ještě prohloubit, a zabránit nesrovnalostem mezi členskými státy, měla by být Komise po konzultaci s příslušnými rizikovými skupinami a Koordináční skupinou pro otázky plynu zřízenou podle nařízení (EU) 2017/1938 a s přihlédnutím ke všem názorům vyjádřeným členskými státy v této souvislosti zmocněna k vyhlášení výstrahy na úrovni Unie v případě, že se dobrovolná opatření ke snížení poptávky ukáží jako nedostatečná k řešení rizika vážného nedostatku dodávek. Příslušné orgány členských států by měly mít možnost

⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1938 ze dne 25. října 2017 o opatřeních na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu a o zrušení nařízení (EU) č. 994/2010.

požádat Komisi o vyhlášení výstrahy na úrovni Unie, pokud nejméně tři z nich vyhlásí výstrahy na vnitrostátní úrovni.

12. Výstraha na úrovni Unie by měla sloužit jako vyhlášení krizové úrovně specifické pro Unii, v jejímž důsledku se aktivuje povinné snížení poptávky. Z právního hlediska by neměla mít dopad na krizové úrovně podle čl. 11 odst. 1 nařízení (EU) 2017/1938. Je možné, že dobrovolná opatření nebudou sama o sobě k zajištění bezpečnosti dodávek a fungování trhu dostačovat. Proto by měl být zaveden nový nástroj zavádějící možnost povinného snížení poptávky po plynu platného pro všechny členské státy. Tento nástroj by měl začít fungovat v dostatečném předstihu před podzimem. Po vyhlášení výstrahy na úrovni Unie by všechny členské státy měly mít povinnost snížit svou spotřebu plynu během předem stanoveného období. Při určení nezbytného objemu snížení poptávky by měly být zohledněny objemy poptávky po plynu, které by mohly být ohroženy v případě úplného přerušení ruských dodávek plynu, přičemž plně zohledněny by mělo být i dobrovolné snížení poptávky, kterého již bylo dosaženo ve stejném období. Objem snížení lze rozdělit mezi všechny členské státy, a to na základě srovnání jejich průměrné spotřeby za posledních pět let. Objem povinného závazku snížení poptávky a doba trvání tohoto závazku by měly rovněž zohledňovat úroveň plnění skladovacího zařízení vykázanou podle čl. 6 písm. d) bodu 1 nařízení (EU) 2017/1938, vývoj týkající se diverzifikace zdrojů plynu, včetně dodávek LNG, a vývoj nahraditelnosti paliva v Unii.
13. S ohledem na podstatná narušení vnitřního trhu, k němuž by s pravděpodobností došlo, pokud by členské státy na možné nebo skutečné další narušení ruských dodávek nereagovaly koordinovaně, je zásadní, aby všechny členské státy jednaly společně a v duchu solidarity. Všechny členské státy by proto měly v oblasti snižování emisí dosáhnout stejných dobrovolných a povinných cílů. Zatímco narušení ruských dodávek se některých členských států může dotknout více než jiných, na všechny bez rozdílu dopadne hospodářská újma způsobená takovým narušením a všechny k mohou přispět k jejímu omezení: ať už uvolněním dalších objemů plynu přepravovaného plynovody nebo nákladů LNG, které pak mohou využít členské státy se značným nedostatkem plynu, ať už pozitivním dopadem, který snížení poptávky pravděpodobně bude mít na ceny plynu nebo tím, že se zamezí narušení trhu, ke kterému by vedla nekoordinovaná a protichůdná opatření ke snížení poptávky. Toto nařízení proto odráží zásadu energetické solidarity, kterou Soudní dvůr nedávno potvrdil jako základní zásadu práva EU⁸.
14. Některé členské státy však nejsou schopny uvolnit významné objemy plynu z plynovodu ve prospěch jiných členských států vzhledem ke své specifické zeměpisné nebo fyzické situaci (např. chybějící nebo nízké propojení plynovodu s jinými členskými státy). Tyto členské státy by proto měly mít možnost požádat o částečnou odchylku od povinného závazku snížení poptávky. Při ověřování podmínek pro uplatňování odchylky by Komise měla vzít v úvahu, zda příslušný členský stát v duchu solidarity plně využívá svých propojovacích vedení zemního plynu a v co největší míře využívá svá zařízení LNG k přesměrování plynu do jiných členských států. Vedle sledování využívání propojovacích vedení a zařízení LNG by Komise měla sledovat i celkovou spotřebu plynu.
15. Členské státy by měly mít možnost samy rozhodnout, která vhodná opatření k dosažení povinného snížení poptávky zvolí. Při určování vhodných opatření ke snížení

⁸ Rozsudek ve věci C-848/19 P (Německo v. Polsko).

poptávky a upřednostňování skupin zákazníků by členské státy měly využít opatření uvedená ve sdělení „Bezpečná zima díky úsporám plynu“ ze dne 20. července 2022. Členské státy by měly zejména zvážit ekonomicky účinná opatření, jako jsou dražby nebo systémy nabídkových řízení, jejichž prostřednictvím mohou členské státy motivovat ke snižování spotřeby ekonomicky účinným způsobem. Mezi opatření přijatá na vnitrostátní úrovni mohou také patřit finanční pobídky nebo náhrady pro dotčené účastníky trhu.

16. Veškerá opatření, která členské státy přijmou za účelem dosažení povinného snížení poptávky, by měla být nezbytná, jasně vymezená, transparentní, přiměřená, nediskriminační a ověřitelná a neměla by nepřiměřeně narušovat hospodářskou soutěž ani řádné fungování vnitřního trhu s plynem či ohrozit bezpečnost dodávek plynu v jiných členských státech nebo Unii. Vzhledem k tomu, pro bezpečnost dodávek plynu a vnitřní trh mohou být obzvláště škodlivá netržní opatření, jako jsou opatření uvedená v příloze VIII nařízení (EU) 2017/1938, měly by se členské státy spoléhat na tržní mechanismy. Je rovněž nezbytné zohlednit zájem chráněných zákazníků na nepřerušovaných dodávkách plynu.
17. Aby se zajistilo koordinované provádění opatření ke snížení poptávky, měly by členské státy navázat pravidelnou spolupráci v rámci všech rizikových skupin, které jsou stanoveny v příloze I nařízení (EU) 2017/1938. Členské státy se mohou dohodnout na koordinačních opatřeních, která jsou v daném regionu nejvhodnější. Komise a Koordinační skupina pro otázky plynu by měly mít možnost získat přehled o vnitrostátních opatřeních prováděných členskými státy a sdílet osvědčené postupy pro koordinaci opatření v rámci rizikových skupin. Členské státy by ke koordinaci svých opatření měly případně využívat i jiných grémií, například zasedání generálních ředitelů vnitrostátních ministerstev energetiky.
18. Aby se zajistilo, že národní plány pro stav nouze odrážejí dobrovolné nebo povinné snížení poptávky stanovené v tomto nařízení, měl by příslušný orgán každého členského státu přijmout nezbytná opatření k aktualizaci národního plánu pro stav nouze, a to do dne 31. září 2022. V aktualizaci národního plánu pro stav nouze by mělo být uvedeno, jak byla použita opatření navržená ve sdělení „Bezpečná zima díky úsporám plynu“ ze dne 20. července 2022. Vzhledem ke krátkému časovému rámci pro aktualizaci by se neměly použít koordinační postupy podle čl. 8 odst. 6 až 11. Členské státy by však měly o aktualizaci plánů pro stav nouze vést konzultace s ostatními členskými státy. Komise by měla svolat skupinu Koordinační skupinu pro otázky plynu, rizikové skupiny nebo jiné příslušné orgány, aby projednala možné otázky týkající se opatření ke snížení poptávky.
19. Pro posouzení pokroku dosaženého členskými státy při provádění dobrovolných a povinných opatření ke snížení poptávky a pro měření sociálního a hospodářského dopadu opatření, jakož i dopadu na zaměstnanost, má zásadní význam pravidelné a účinné sledování a podávání zpráv. Příslušný orgán každého členského státu nebo jiný subjekt určený členským státem by měl sledovat snížení poptávky dosažené na jeho území a výsledky pravidelně oznamovat Komisi. Koordinační skupina pro otázky plynu by měla být Komisi nápomocna při sledování plnění povinného závazku snižování poptávky.
20. Aby se zabránilo významnému hospodářskému poškození Unie jako celku, je zásadní, aby každý jednotlivý členský stát svou poptávku ve fázi výstrahy snížil. Zajistí se tak, aby plynu bylo dost pro všechny, a to i v zimním období. [Snížení poptávky v celé Unii](#) je proto výrazem zásady solidarity zakotvené ve Smlouvě. Je proto rovněž

opodstatněné, aby Komise přísně dohlížela na to, že členské státy povinné snížení poptávky provádějí. V případě, že Komise zjistí riziko, že členský stát nemusí být schopen splnit povinný závazek snížení poptávky podle článku 5, měla by mít Komise pravomoc požadovat, aby tento členský stát předložil plán, v němž stanoví strategii a opatření k účinnému splnění jeho povinného závazku snížení poptávky. Členský stát by měl náležitě zohlednit veškeré připomínky a návrhy, které Komise k tomuto plánu vyjádří.

Vzhledem k tomu, že zásada solidarity dává každému členskému státu právo být za určitých okolností podporován sousedními členskými státy, měly by členské státy, které mohou o takovou podporu požádat, rovněž jednat v duchu solidarity, pokud jde o snižování domácí poptávky po plynu. Při žádosti o solidární opatření podle článku 13 nařízení (EU) 2017/1938 by proto členské státy měly zavést veškerá vhodná opatření ke snížení poptávky po plynu. Komise by měla mít pravomoc požádat členský stát, který žádá o solidární opatření, aby předložil plán s opatřeními k dosažení dalšího možného snížení poptávky po plynu. Případné připomínky Komise k tomuto plánu je třeba náležitě zohlednit.

21. Komise by měla o provádění tohoto nařízení pravidelně informovat Evropský parlament a Radu.
22. Vzhledem k tomu, že bezpečnost dodávek plynu je kvůli ruské vojenské agresi vůči Ukrajině bezprostředně ohrožena, mělo by toto nařízení vstoupit v platnost prvním dnem po jeho vyhlášení.
23. Na základě dostupných informací bude riziko vážného narušení dodávek plynu do Unie pravděpodobně trvat nejméně dvě nadcházející zimní období. Toto nařízení by proto mělo být platné dva roky po svém vstupu v platnost. Na konci prvního roku uplatňování tohoto nařízení by Komise měla Radě podat zprávu o jeho fungování a případně navrhnout prodloužení jeho platnosti.
24. Jelikož cílů tohoto nařízení nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy, nýbrž lépe na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje toto nařízení rámec toho, co je pro dosažení uvedeného cíle nezbytné,

PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Předmět a oblast působnosti

Toto nařízení stanoví pravidla pro řešení situace, v níž dochází k závažným obtížím v dodávkách zemního plynu, s cílem zajistit bezpečnost dodávek zemního plynu v EU, a to v duchu solidarity. Mezi tato pravidla patří lepší koordinace, sledování a podávání zpráv o vnitrostátních opatřeních ke snížení poptávky po plynu a možnost, aby Komise vyhlásila výstrahu na úrovni Unie jako zvláštní krizovou úroveň, což by vedlo ke vzniku povinnosti snížit poptávku v celé Unii.

Článek 2

Definice

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

1. „příslušným orgánem“ národní orgán státní správy nebo národní regulační orgán určený členským státem, aby zajišťoval provádění opatření stanovených v nařízení (EU) 2017/1938;
2. „výstrahou na úrovni Unie“ se rozumí krizová úroveň specifická pro Unii, která vede k povinnému snížení poptávky a která nesouvisí s žádnou z krizových úrovní podle čl. 11 odst. 1 nařízení (EU) 2017/1938.

Článek 3

Dobrovolné snížení poptávky

Členské státy vynaloží veškeré úsilí ke snížení své vnitrostátní spotřeby plynu v období ode dne 1. srpna 2022 do dne 31. března 2023 alespoň o 15 % ve srovnání se svou průměrnou spotřebou mezi dnem 1. srpna a dnem 31. března za pět let předcházejících vstupu tohoto nařízení v platnost („dobrovolné snížení poptávky“). Na tato dobrovolná opatření ke snížení poptávky se použijí články 6, 7 a 8.

Článek 4

Vyhlášení výstrahy na úrovni Unie Komisí

1. Komise může vyhlásit výstrahu na úrovni Unie, pouze pokud existuje významné riziko vážného nedostatku dodávek plynu nebo mimořádně vysoké poptávky po plynu, pro kterou nejsou opatření uvedená v článku 3, o nichž se podávají zprávy podle článku 8, dostatečná, a která vede k podstatnému zhoršení situace v oblasti dodávek plynu v Unii, ale trh je stále schopen se s tímto narušením vypořádat, aniž by bylo potřeba přijmout netržní opatření.
2. Komise může po konzultaci s příslušnými rizikovými skupinami stanovenými v příloze I nařízení (EU) 2017/1938 a Koordinační skupinou pro otázky plynu, s přihlédnutím k názorům vyjádřeným členskými státy v této souvislosti, vyhlásit výstrahu na úrovni Unie v návaznosti na žádost nejméně tří příslušných orgánů, které vyhlásily výstrahu na vnitrostátní úrovni podle čl. 11 odst. 1 nařízení (EU) 2017/1938, nebo z vlastního podnětu.
3. Pokud Komise na základě posouzení dospěje k závěru, že důvody pro výstrahu na úrovni Unie již vyhlášení výstrahy na úrovni Unie neodůvodňují, vyhlásí po konzultaci s příslušnými rizikovými skupinami stanovenými v příloze I nařízení (EU) 2017/1938 a s Koordinační skupinou pro otázky plynu a s přihlédnutím ke všem názorům vyjádřeným členskými státy v této souvislosti výstrahu na úrovni Unie a povinnosti podle článku 5 za ukončené.

Článek 5

Povinné snížení poptávky v případě výstrahy na úrovni Unie

1. Pokud Komise vyhlásí výstrahu na úrovni Unie, sníží každý členský stát svou spotřebu zemního plynu v souladu s metodikou stanovenou v odstavci 2 („povinné snížení poptávky“).
2. Pro účely povinného snížení poptávky po dobu vyhlášení výstrahy na úrovni Unie se celková spotřeba zemního plynu v každém členském státě v období ode dne 1. srpna každého roku do dne 31. března následujícího roku (dále jen „prováděcí období“) sníží nejméně o 15 % ve srovnání s průměrnou spotřebou daného členského státu v

období ode dne 1. srpna do dne 31. března (dále jen „srovnávací období“) během pěti po sobě jdoucích let předcházejících dni vstupu tohoto nařízení v platnost. Pro účely povinného snížení poptávky se zohlední veškerá dobrovolná snížení poptávky, jichž členské státy dosáhly během prováděcího období před vyhlášením výstrahy.

3. Členské státy mohou požádat o omezení povinného snížení poptávky maximálně o 5 %, pokud mohou prokázat, že vzhledem k neexistenci propojení energetických soustav s jinými členskými státy nebo jeho omezené kapacitě nemohou podstatně přispět ke zvýšení přímých nebo nepřímých dodávek plynu do jiných členských států.
4. Členské státy, které požádají o výjimku z povinného snížení poptávky podle odstavce 3, předloží důkazy o tom, že kapacity jejich propojovacího vedení s jinými členskými státy nebo jejich domácí infrastruktura LNG jsou k přesměrování plynu do jiných členských států využívány v maximální možné míře.
5. Dříve než Komise rozhodne o žádosti o omezení povinného snížení poptávky, konzultuje Koordinační skupinu pro otázky plynu, rizikové skupiny a případně další příslušné subjekty.
6. Komise o žádosti rozhodne nejpozději do dvou měsíců poté, co od dotčeného členského státu obdrží všechny příslušné informace.
7. Na povinná opatření ke snížení poptávky se použijí články 6, 7 a 8.

Článek 6

Opatření k dosažení snížení poptávky

1. Členské státy mají možnost samy zvolit vhodná opatření ke snížení poptávky. Tato opatření musejí být jasně vymezená, transparentní, přiměřená, nediskriminační a ověřitelná. Při výběru opatření členské státy zohlední zásady stanovené v nařízení (EU) 2017/1938. Opatření zejména:
 - a) nesmějí nepřiměřeně narušovat hospodářskou soutěž nebo řádné fungování vnitřního trhu se zemním plynem ani ohrožovat bezpečnost dodávek plynu v jiných členských státech nebo v Unii;
 - b) musejí být tržně orientovaná;
 - c) musejí zajistit nepřerušené dodávky plynu chráněným zákazníkům nebo jiným skupinám zákazníků podle čl. 2 bodu 5 a článku 7 nařízení (EU) 2017/1938.
2. Při přijímání opatření ke snížení poptávky členské státy upřednostní opatření, která postihnou nechráněné zákazníky, a to na základě objektivních a transparentních kritérií, která zohlední jejich hospodářský význam, jakož i mimo jiné tyto prvky:
 - a) dopad narušení na dodavatelské řetězce, které jsou pro společnost zásadní;
 - b) možné negativní dopady v jiných členských státech, zejména na dodavatelské řetězce v navazujících odvětvích, která jsou pro společnost zásadní;
 - c) potenciální dlouhodobé škody na průmyslových zařízeních;
 - d) možnosti snížení spotřeby a náhrady výrobků v Unii.
3. Při rozhodování o opatřeních ke snížení poptávky zváží členské státy opatření ke snížení spotřeby plynu v odvětví elektřiny, opatření na podporu přechodu na jiná paliva v tomto odvětví, vnitrostátní osvětové kampaně a cílené povinnosti snížit

vytápění a chlazení a tržně orientovaná opatření na podporu přechodu na jiná paliva a snížení spotřeby průmyslem.

Článek 7

Koordinace opatření ke snížení poptávky

1. K zajištění náležité koordinace dobrovolných a povinných opatření ke snížení poptávky podle článků 3 a 5 členské státy vzájemně spolupracují v rámci všech příslušných rizikových skupin.
2. Příslušný orgán každého členského státu aktualizuje svůj národní plán pro stav nouze vypracovaný podle článku 8 nařízení (EU) 2017/1938 nejpozději do dne [31. září 2022], aby zohlednil dobrovolné snížení poptávky. Každý členský stát rovněž případně aktualizuje svůj národní plán pro stav nouze v případě vyhlášení výstrahy na úrovni Unie podle článku 4. Na tyto aktualizace národních plánů pro stav nouze podle tohoto odstavce se nepoužijí ustanovení čl. 8 odst. 6 až 10 nařízení (EU) 2017/1938.
3. Před přijetím revidovaných plánů pro stav nouze členské státy konzultují Komisi a příslušné rizikové skupiny. Komise může svolat zasedání Koordinační skupiny pro otázky plynu a rizikových skupin s přihlédnutím k názorům vyjádřeným v této souvislosti členskými státy, aby projednala otázky týkající se vnitrostátních opatření ke snížení poptávky.

Článek 8

Sledování a prosazování

1. Příslušný orgán každého členského státu sleduje provádění opatření ke snížení poptávky na svém území. Členské státy podávají Komisi každé dva měsíce a nejpozději do 15. dne následujícího měsíce zprávu o přijatých opatřeních ke snížení poptávky a o dosaženém snížení poptávky. Při sledování dobrovolného a povinného snížení poptávky jsou Komisi nápomocny Koordinační skupina pro otázky plynu a rizikové skupiny.
2. Pokud Komise na základě vykázaných údajů o snížení poptávky zjistí riziko, že členský stát nebude schopen splnit povinný závazek snížení poptávky podle článku 5, požádá členský stát, aby předložil plán stanovující strategii a opatření k účinnému dosažení závazku snížení poptávky. Komise také požádá členský stát, který žádá o solidární opatření podle článku 13 nařízení (EU) 2017/1938, aby předložil plán stanovující strategii a opatření k dosažení dalšího možného snížení poptávky po plynu v souladu s čl. 13 odst. 3 písm. b) nařízení (EU) 2017/1938. V obou případech Komise vydá k předloženým plánům stanovisko s připomínkami a návrhy, k nimž členský stát náležitě přihlédne, a informuje o svém stanovisku Radu.
3. Komise o provádění tohoto nařízení pravidelně informuje Evropský parlament a Radu.

Článek 9

Vstup v platnost a použitelnost

Toto nařízení vstupuje v platnost prvním dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Použije se po dobu dvou let od svého vstupu v platnost.

Nejpozději do dne 1. srpna 2023 provede Komise přezkum tohoto nařízení s ohledem na obecnou situaci v oblasti dodávek plynu do Unie a předloží Radě zprávu o hlavních zjištěních tohoto přezkumu. Komise může na základě této zprávy navrhnout prodloužení nebo zkrácení platnosti tohoto nařízení.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné v členských státech v souladu se Smlouvami.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*